

under samma
himmel

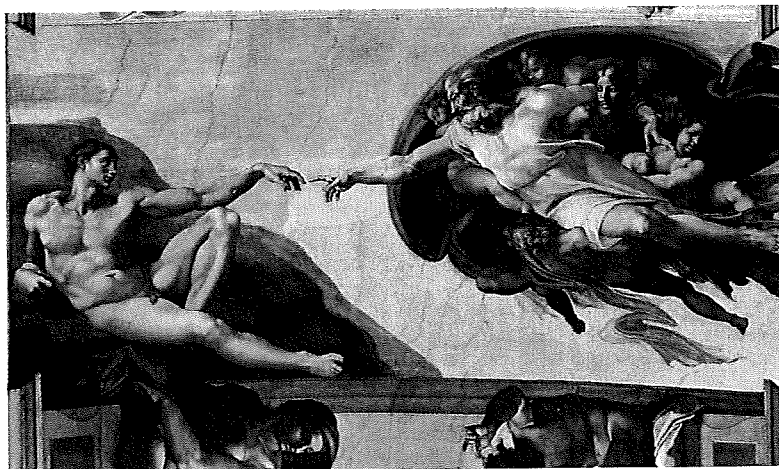
RELIGIONSKUNSKAP FÖR
GYMNASIESKOLAN

Ola Björlin och Ulf Jämterud

Går det att bevisa Guds existens?

GENOM ÅRHUNDRADEN HAR människor försökt hitta bevis för Guds existens, och man har använt både vetenskap och logiska argument för att bevisa att Gud finns. Numera menar de flesta att det är felaktigt att tala om bevis, eftersom bevis betyder att något är slutgiltigt fastställt. Det är helt enkelt inte möjligt att slutgiltigt bevisa eller motbevisa Guds existens, och idag talar man istället om att lyfta fram *belägg* eller *argument* som talar för eller mot Guds existens.

Gud skapar Adam,
Michelangelos
berömda målning
i Sixtinska
kapellet, Rom.

Argument för Guds existens

Många religiösa människor menar att tron på Gud är förnuftig, och att det finns logiska argument som talar för Guds existens. Här följer några av de vanligaste argumenten som brukar framföras.

- **DET KOSMOLOGISKA ARGUMENTET.** Allting som existerar och allting som sker har en orsak. Det måste finnas en orsak till att universum existerar. Forskarna är numera eniga om att vårt universum har en absolut början. Men vad förorsakade att universum kom till? Och varifrån kom all den materia som

universum är uppbyggt av? Vetenskapen har inga klara svar på detta, och därför ser många troende detta som ett starkt argument för Guds existens. De menar att det måste vara en varelse med gudomliga krafter som har skapat universum, någon som själv står utanför tid och rum och som själv inte är skapad – med andra ord en gudomlig kraft eller varelse.

- **FINJUSTERINGEN I UNIVERSUM.** Forskarna har konstaterat att naturlagarna och sammansättningen av ämnen i universum är extremt finjusterade, allting är perfekt kalibrerat och inställt för att ge förutsättningar för liv på jorden. Hade förutsättningarna i universum varit bara lite annorlunda skulle livet aldrig ha kunnat uppstå och utvecklas på jorden. Troende menar att det är osannolikt att naturlagarna och allt annat i kosmos har blivit så exakt kalibrerat av en ren slump, och att det är mer logiskt att tänka sig en Skapare som har ordnat allting så perfekt.

Forskarna har konstaterat att naturlagarna och sammansättningen av ämnen i universum är extremt finjusterade.

- **DEN VÄLORDNADE NATUREN.** Den som studerar naturen kan bli häpen över hur välordnat allting verkar vara – livets kretslopp, naturens gång, skönheten hos växter och djur. Man kan också förundras över hur avancerade människors och djurs organ är – inga mänskliga uppfinningar kan konkurrera med exempelvis ett öga eller en hjärna. Troende menar att detta talar starkt för att en Skapare ligger bakom allting, snarare än att allt bara är resultatet av slumpvisa mutationer och ett ”naturligt urval”.
- **DET MORALISKA ARGUMENTET.** Om det inte finns någon Gud skulle det inte kunna finnas några absoluta moraliska värden, hävdar många troende. Utan Gud skulle moralen bara vara tillfälliga överenskommelser som vuxit fram som en följd av arternas kamp för överlevnad, och moralen skulle skilja sig åt i olika kulturer. Många människor verkar dock vara ense om

att det finns vissa objektiva moraliska värden, som till exempel människolivets okränkbarhet och alla människors lika värde. Troende menar att Gud är källan till moralen.

Argument mot Guds existens

Ateister menar att ovanstående argument inte på något sätt är övertygande, och hävdar att det finns goda skäl att ifrågasätta dem. De menar att det finns starka argument som snarare talar emot existensen av gudar. Här följer några av de argument som brukar framföras.

- **VETENSKAPEN KAN FÖRKLARA UNIVERSUMS UPPKOMST.** Forskare kan nu förklara det mesta av det som religionerna tidigare har sett som Guds verk. Vetenskapens förklaringar av universums uppkomst ger inte utrymme för någon gudomlig kraft. Att hänvisa till Gud flyttar bara frågan ett steg och väcker frågan om vad som skapade Gud. Om Gud är oskapad skulle även universum kunna vara det. Vårt universum skulle också kunna ha uppkommit ur ett annat universum som dog.
- **FINJUSTERINGEN ÄR EN TILLFÄLLIGHET.** Finjusteringen i universum är ett faktum, men det är inget argument för Guds existens. Livet existerar därför att jorden råkade befinna sig där det var som mest gynnsamt för intelligent liv. Vårt universum kan vara ett av flera universa som existerar parallellt i ett multiversum, och andra universa kan ha helt andra naturlagar.

- **EVOLUTIONEN KAN FÖRKLARA MÄNNISKANS UTVECKLING.** Ingen ifrågasätter att naturen är mycket välordnad och att djur

Hominiden Lucy – rekonstruktion för en utställning på Houston Museum of Natural History i Houston, Texas, 2007. Utställningen visade också de 3,2 miljoner år gamla fossila lämningarna av Lucy, och var den första utställning där dessa visades utanför Etiopien.

och människor är avancerade och välutvecklade. Men vetenskapen har numera kunnat förstå och förklara hur denna utveckling troligtvis har gått till. Det finns därför inget utrymme för något gudomligt ingripande.

- **DET FINNS ONDSKA OCH LIDANDE I VÄRLDEN.** Om det finns en gud som är både oändligt god och allsmäktig – varför tillåter då denne gud så mycket lidande och ondska i världen? Ondskan och lidandet talar starkt för att det inte finns någon gud, åtminstone inte den kärleksfulle och allsmäktige gud som beskrivs i de monoteistiska religionerna. (På bokens webbplats kan du läsa mer om detta så kallade *teodicéproblemet*.)
- **MORALEN HAR SITT URSPRUNG I EVOLUTIONEN.** Moraliska värden behöver ingen gudomlig förklaring. En stor del av moralen verkar vara relativ och skiftar mellan olika tider och kulturer. Många moraliska regler är tillfälliga överenskommelser mellan människor inom ett samhälle eller en kultur. De absoluta moraliska värden som ändå finns har sannolikt uppstått på grund av att de har gett arten överlevnadsfördelar.

Båda sidor hänvisar alltså till logiska argument. Ingen sida hävdar att argumenten slutgiltigt kan bevisa den ena eller den andra ståndpunkten, men företrädarna menar ändå att deras argument är starkare och mer övertygande än motståndarsidans.

The Creation Museum i Petersburg, Kentucky. Museet presenterar den kreationistiska synen på skapelsen som utgår från Första Mosebok och som hävdar att Gud skapade jorden för omkring 6000 år sedan. Museet förnekar att människan har utvecklats från andra livsformer och skildrar hur människan och dinosaurier levde samtidigt. En utställning visar Adam och Eva i Edens lustgård.

